

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně: **N. K.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 17. 4. 2020, č. j. X, o kasační stížnosti žalované proti výrokům I. a III. rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 5. 2023, č. j. 17 Ad 21/2020 - 102 ve znění doplňujícího rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 6. 2023, č. j. 17 Ad 21/2020 - 106,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost proti výroku I. napadeného rozsudku **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Výrok III. napadeného rozsudku **se zrušuje** a v tomto rozsahu **se věc vrací** Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně výroky I. a III. v záhlaví uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“). Výrokem I. napadeného rozsudku bylo zrušeno rozhodnutí žalované ze dne 17. 4. 2020, jímž byl

žalobkyni v řízení o námitkách přiznán od 24. 6. 2019 invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně a od 5. 2. 2020 pro invaliditu druhého stupně. Krajský soud závázal žalovanou právním názorem, podle něhož je žalobkyně od 30. 10. 2019 invalidní ve třetím stupni. Výrokem II. napadeného rozsudku rozhodl krajský soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Výrokem III. napadeného rozsudku pak soud uložil žalované zaplatit České republice na účet Krajského soudu v Ostravě náhradu nákladů řízení ve výši 34 500 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Všechny výroky nabyly právní moci dne 23. 6. 2023.

[2] Krajský soud při posouzení nároku žalobkyně na invalidní důchod vycházel především ze znaleckého posudku MUDr. Jaroslava Krutského, který stanovil jako hlavní příčinu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu těžkou formu narkolepsie 1. typu s komplexně vyjádřenou a těžkou symptomatologií, rezistentní na stávající medikace a režimová opatření. Pokles pracovní schopnosti žalobkyně pak hodnotil podle kapitoly VI. oddílu 5c vyhlášky č. 359/2009 Sb., ve výši 70%, což odpovídá invaliditě třetího stupně. Tento znalecký posudek považoval krajský za úplnější v jeho skutkových zjištěních a přesvědčivější v jeho posudkových závěrech než předchozí posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Ostrava ze dne 23. 10. 2020 ve znění doplňujícího posudku ze dne 5. 2. 2021(dále jen „posudek PK MPSV“), který invaliditu žalobkyně ve třetím stupni neuznal. Podle názoru krajského soudu se PK MPSV nevypořádala s názory odborných lékařů a své závěry navzdory podrobným dotazům soudu nevysvětlila.

[3] Kasační stížnost podala žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Přijatelnost kasační stížnosti pak spatřuje v tom, že napadený rozsudek je v rozporu s platnou právní úpravou i konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu, zejména pokud jde o znění a výklad ustanovení § 4 odst. 2 a § 8 odst. 9 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, a dále § 78 odst. 1 a 5 a § 60 odst. 4 s. ř. s.

[4] Stěžovatelka má za to, že krajský soud pochybil, pokud sám přezkoumal věcnou správnost posudku PK MPSV a na základě svého subjektivního přesvědčení o vadách tohoto posudku přizval do řízení znalce, který tvrzené vady ve znaleckém posudku nejen neodstranil, ale naopak samotný jeho posudek je podstatnými vadami zatížen. Podle názoru stěžovatelky je původní posudek PK MPSV úplný a přesvědčivý, naopak znalecký posudek je formalistický a tendenční. Tato základní tvrzení pak stěžovatelka ve své obsáhlé kasační stížnosti na stranách 3–9 podrobněji zdůvodňuje. Podle stěžovatelky byl postup krajského soudu při dokazování procesně vadný ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., přičemž tato vada měla vliv na zákonnost výroku I. napadeného rozsudku.

[5] Stěžovatelka dále uvádí, že postup krajského soudu, který dodatečně doplnil do svého rozsudku výrok III., byl nezákonný a do značné míry i nesrozumitelný. Pokud chtěl krajský soud po vynesení rozsudku ve věci rozhodnout ještě o nevypořádaných nákladech státu, měl tak učinit usnesením. Zároveň stěžovatelka upozornila na skutečnost, že náklady státu lze podle § 60 odst. 4 s. ř. s. předepsat k úhradě neúspěšnému účastníkovi

pokračování

jen tehdy, pokud není osvobozen od soudních poplatků. Žalovaná je však orgánem státu, a je tudíž od poplatkové povinnosti osvobozena minimálně s ohledem na § 11 odst. 2 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“). Kromě toho se v daném případě jedná o věc důchodového pojištění, kde je od poplatku podle § 11 odst. 1 písm. b) tohoto zákona osvobozeno celé řízení. Jestliže tedy krajský soud předepsal orgánu státu nahradit náklady státu, dopustil se tím nezákonnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. S ohledem na výše uvedené stěžovatelka navrhl, aby byl napadený rozsudek ve znění svého doplňku zrušen (pozn. Nejvyššího správního soudu – byť výrok II. nebyl napaden) a věc vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k meritornímu posouzení uplatněných stížnostních bodů, musel posoudit otázku přijatelnosti kasační stížnosti.

[7] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[8] Důvody přijatelnosti kasační stížnosti byly poprvé definovány v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. Byť tento judikát pochází z doby, kdy institut přijatelnosti kasační stížnosti byl omezen pouze na věci mezinárodní ochrany, jsou jeho závěry použitelné i po novele s. ř. s. provedené zákonem č. 77/2021 Sb., neboť podstata právní úpravy se nezměnila. Hlavním důvodem přijatelnosti kasační stížnosti je tak stále především potřeba sjednocování judikatury při řešení zásadních právních otázek. Jedním z možných důvodů přijatelnosti je pak i eventuální závažné pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování bude docházet i v budoucnu, b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, že kdyby k němu nedošlo, bylo by možno se důvodně domnívat, že by jeho věcné rozhodnutí bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

[9] Na základě této výchozí teze pak Nejvyšší správní soud posuzoval důvody přijatelnosti kasační stížnosti uplatněné stěžovatelkou. K tomu předesílá, že stěžovatelka v kasační stížnosti nedefinovala žádnou zásadní právní otázku, jejíž zodpovězení by bylo nutné v rámci sjednocování judikatury, a takovouto otázku ve věci nenalezl ani Nejvyšší správní soud z úřední povinnosti. Všechny stěžovatelkou uplatněné důvody přijatelnosti spadají svojí povahou do kategorie „*zásadní právní pochybení v jednotlivém případě při výkladu hmotného či procesního práva*“. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka napadla dva

výroky rozsudku krajského soudu, zabýval se Nejvyšší správní soud důvody přijatelnosti u každého výroku samostatně.

[10] Ohledně výroku I. napadeného rozsudku stěžovatelka tvrdí, že krajský soud pochybil, pokud „*sám přezkoumal věcnou správnost posudku PK MPSV*“ a dále na základě svého subjektivního přesvědčení o neúplnosti a nepřesvědčivosti posudku PK MPSV přizval do řízení znalce, který domnělé vady posudku nejenže neodstranil, ale navíc jeho vlastní znalecký posudek je závažnými vadami zatížen. Zde je nutno podotknout, že si stěžovatelka při formulaci důvodů přijatelnosti poněkud protiřečí. Zajisté by bylo závažnou vadou, pokud by si krajský soud skutečně učinil sám úsudek o věcné správnosti posudku PK MPSV. Tímto způsobem však krajský soud zjevně nepostupoval, neboť, jak vyplývá ze soudního spisu a jak nakonec uvádí i sama stěžovatelka, za situace, kdy dle názoru soudu neměl posudek PK MPSV potřebné atributy ani po svém doplnění, nechal zpracovat znalecký posudek znalcem z oboru posudkového lékařství. Provedené důkazy potom předepsaným způsobem zhodnotil a v odůvodnění napadeného rozsudku vysvětlil, proč se přiklonil k závěrům znaleckého posudku, a nikoliv posudku PK MPSV. Postupoval tedy zcela standardně a po formální stránce mu nelze nic vytknout. Zde je třeba zdůraznit, že v rámci úvah o přijatelnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud neposuzuje otázku úplnosti a přesvědčivosti posudků, jež byly k důkazu v řízení provedeny, neboť tato otázka by již spadala do meritorního přezkumu napadeného rozsudku. Podstatné pro posouzení je pouze to, zda krajský soud závažným způsobem nepochybil při vedení řízení, zda jeho úvahy při hodnocení důkazů našly svůj odraz v odůvodnění rozsudku a zda jeho závěry nejsou v extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů. Takovéto vady nebyly v projednávané věci zjištěny. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost proti výroku I. napadeného rozsudku podle § 104a odst. 1 s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítl.

[11] Ohledně výroku III. napadeného rozsudku je však třeba dát stěžovateli v plném rozsahu zapravdu. Na úvod je třeba zmínit, že pokud chtěl krajský soud vypořádat po vyhlášení rozsudku ve věci ještě další náklady řízení, měl tak učinit formou samostatného usnesení, nikoliv formou doplňujícího rozsudku, jenž se měl zřejmě stát nedílnou součástí rozsudku původního. Toto pochybení by však přijatelnost kasační stížnosti nezakládalo, neboť samo o sobě do práv stěžovatelky nijak nezasahovalo. Jinak je tomu se samotným výrokem III. napadeného rozsudku.

[12] Podle § 60 odst. 4 s. ř. s. má stát proti neúspěšnému účastníkovi právo na náhradu nákladů řízení, které platil, **není-li tento účastník osvobozen od soudních poplatků**.

[13] Podle § 11 odst. 2 písm. a) zákona o soudních poplatcích se od poplatku osvobozují **Česká republika** a státní fondy.

[14] Podle § 6 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích **se právní osobnost a svéprávnost státu** pro účely jeho vystupování v právních vztazích s jinými osobami **dělí mezi jednotlivé organizační složky**, které jsou podle tohoto zákona anebo podle zvláštních právních předpisů věcně příslušné

pokračování

k zajišťování výkonu práv a plnění závazků státu v těchto právních vztazích a jsou účetními jednotkami.

[15] Podle § 3 odst. 1 tohoto zákona, věta před středníkem, jsou organizačními složkami státu ministerstva a **jiné správní úřady státu**, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon (§ 51);

[16] Z výše uvedeného je zřejmé, že stěžovatelka, jakožto správní úřad, je organizační složkou státu a jako taková spadá poplatkově do režimu ustanovení § 11 odst. 2 písm. a) zákona o soudních poplatcích. Náklady státu v řízení vzniklé jí tedy s ohledem na výše citované ustanovení § 60 odst. 4 s. ř. s. předsat k úhradě nelze. Pokud tak krajský soud výrokem III. napadeného rozsudku učinil, dopustil se hrubého pochybení při řešení procesní právní otázky, tedy vady definované v odstavci 8 tohoto rozsudku pod písmenem b). Vzhledem k povaze vady zde otázka přijatelnosti kasační stížnosti splývá s její důvodností. Kasační stížnost je tedy přijatelná, zároveň je důvodná pro naplnění kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto výrok III. napadeného rozsudku podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a v tomto rozsahu vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm je krajský soud podle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu tak, že náklady České republiky vzniklé v řízení o žalobě ponese stát sám.

[17] Vzhledem k tomu, že v řízení o kasační stížnosti byl zrušen pouze akcesorický výrok napadeného rozsudku o nákladech řízení, nikoliv výrok ve věci samé, nejsou dány podmínky pro aplikaci § 110 odst. 3, věty první, s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 20. prosince 2024

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu